

Природа порівняння. Лінгвофілософський погляд

Самостійна робота
студентки 62 групи
нні філології та
журналістики

Рясновської Тетяни

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ:

- порівняння;
- компаративна фразеологія;
- ментальний світ;
- лінгвокультурологія

Порівняння — відображення реально наявних відношень між предметами об'єктивної дійсності.

Порівняння — феномен, що лежить в основі когнітивних механізмів людини; базова структура, механізм, операція складників розумового процесу людини.

Квінтесенція
пізнавальної
діяльності
людини

Порівняння

Створення уявного
світу людини,
реалізація здатності
до зіставлення
фрагментів
мовної картини світу,
що є
фундаментом
категоризації
та концептуалізації, -
процесів, що
виявляють
феномен людської
логіки

Лінгвофілософська концепція порівняння.

Основні підходи:

- гносеологічний (порівняння як прийом, процес пізнання) – філософія;
- логічний (порівняння як певна логічна модель побудови мовних структур) – логіка, психологія, лінгвістика;
- лінгвістичний (порівняння як специфічна мовна структура) – мовознавство та літературознавство .

Декарт визначив час як відмінність предмета від самого себе.

За *Арістотелем*, пізнання – це не що інше, як порівняння, тобто пізнавальна діяльність людини завжди передбачає необхідність виокремлення одних об'єктів на основі їх відмінностей від інших.

О. О. Потебня пояснював механізм пізнання так: “у кожному слові дія думки полягає в порівнянні двох мислених комплексів, двох мислених мас, однієї, що знову пізнається і пізнаної раніше...” Основу порівняння становить гносеологічний вимір, бо порівняння є умовою того, що людина може дізнатися про щось нове й зрозуміти його.

Без порівняння неможливий процес пізнання навколишньої дійсності взагалі, оскільки “в основі категоризації лежать сформовані в нас уявлення про подібність і відмінність об'єктів...” (*Х. Ортега-і-Гассет*), а світ, позбавлений категоризації, розпадається на атоми, втрачає зміст.

Порівняння реалізовує такі гносеологічні функції:

- 1) порівнянням формуються категорії одиничного, особливого й загального;
- 2) будь – який рух не може бути виявленим і пізнаним без порівняння;
- 3) порівняння слугує пізнанню причин явищ;
- 4) систематизація предметів і явищ навколишнього світу, кожна класифікація використовує порівняння;
- 5) лежить в основі безпосереднього пізнання об'єктивної дійсності шляхом умовиводу, оскільки порівняння використовується як один з найнеобхідніших засобів доводу. Однак якщо довід звичайно здійснюється у формі умовиводів, а умовивід завжди містить у собі порівняння, то й довід так чи інакше пов'язаний з порівнянням
- 6) дає базу для складніших розумових операцій, таких як синтез, аналіз, абстрагування, узагальнення.

Предмет логіко-гносеологічного аналізу

Порівняння

**Засіб
пізнання**

**Логічна дія
(прийом)**

**Ментальна
операція**

Сучасне бачення
природи порівняння
лежить у площині
лінгвокультурології

Вчення В. Фон Гумбольдта
про визначальний вплив
мови на культуру (мова як
“дух народу”)

Гіпотеза *Сепіра-Уорфа* про “мовну
відносність”. Реальний світ, за
Е.Сепіром, неусвідомлено будується
на основі мовних норм певної групи.
Ми бачимо, чуємо, сприймаємо світ
так, як передбачають норми
суспільства, в якому ми живемо.

Усунення межі між
фізичною та
ідеальною
природою
вивчення
порівняння

Антропоцентричний погляд: порівняння лежить не в природі світу, а в природі людини, тобто в людській свідомості. Порівняння — спосіб мислення не лише про світ, а й про те, що знаходиться за межами перцепції людини — в метафізиці.

Ця теза є протилежною усталеному в науковому світі розумінню порівняння як *відношення подібності та відмінності* між реально існуючими об'єктами, властивості яких і є основою для цих відношень. → кардинальна зміна вектора дослідження порівняння, оскільки пошук *онтологічних і гносеологічних* засад переноситься зі встановлення зв'язків і відношень між об'єктами навколишньої дійсності та принципи встановлення цих зв'язків і відношень у внутрішньому світі людини, який також має засіб реальної реалізації — Слово.

Дякую

за

увагу